

oefende hij zijn kunst uit. Zoo leefde hij tevreden met zijn lot.

Toch was hij van tijd tot tijd niet gerust; want de stem des Heeren liet zich soms krachtig in zijn geweten hooren. Geheel onkundig in de Schrift en zich schamende voor zijn vrouw, trachtte hij, zooveel in hem was, die stem tot zwijgen te brengen, en vroolijk in de zonde voort te leven. Maar het liep hem tegen. Toen zijn gansche voorraad liedjes uitgekauwd was, had hij geen geld om nieuwe te laten drukken. Ook scheen het wel, of de menschen niet meer van hem hielden. In plaats van ooral te worden ingehaald, werd hij van de werf gejaagd. Een enkele boer stuurde zelfs den hond op hem af. De honger deed zich gelden en de nood klom hoog.

Op zekeren dag doet hij een woning aan, en vraagt aan de bewoners om een kleinigheid. Maar alsof het zoo wezen moet, juist is de veldwachter achter hem, en die legt de hand op hem als landlooper. Na hij den burgemeester in verhoor geweest te zijn, wordt hij naar de stad, zijn geboortestad, getransporteerd, en daar in de gevangenis gebracht. Gedurende dien tocht echter werd hij door een ontzettend schaamtegevoel aangegrepen, zoodat het hem was, of hij elken stap zou doodvallen. En in de gevangenis werd het nog erger. Het schaamtegevoel werd schuldgevoel, en al zijn zonden kwamen als zwarte schrikbeelden voor zijn ontroerde geest. De gedachte van voor den aardschen rechter te moeten verschijnen en veroordeeld te worden, kwelde hem nameloos zwaar, omdat daarmee verbonden was de gedachte, dat hij door den hemelschen Rechter eeuwig zou veroordeeld worden, gelijk de aardsche hem veroordeelen zou voor een tijd. Als een verwoording onder de menschen geboren, omzwevende met een verminkt lichaam, bijna omgekomen van honger en ellende, in de gevangenis van zielsangst sterfende, om dan eeuwig veroordeeld te worden, als een verwoording van God: zóo stelde hij zich zijn toestand voor, omvangen als hij was door de banden des doods en verschrikt door de angsten der hel. En bij dit ontzaglijk zielelijden kwam nu nog een felle lichaamssmart, en dat alles gepaard met volslagen onkunde van het Evangelie. Hij wist ten nauwemood, dat er eens een Jezus geleefd had, maar wat die Jezus op aarde gedaan had en wat hij nu deed, dat wist hij niet.

In dien toestand moest hij „voorkomen”. Hij kon geen enkele vraag beantwoorden van wege zijn onophoudelijk schreien, zoodat de rechters diep medelijden met hem toonden, en, vooral omdat het de eerste maal was en hij nog nooit om eenige zaak in handen der politie geweest was, hem de lichtste straf opleiden. Zelfs schijnt hij ten laatste ook nog vermindering van straf te hebben gekregen.

Een paar jaar later ontmoeten we hem met zijn huisgezin op een ellendig zolderkamertje te Amsterdam, en wel op die beruchte gracht, die bijge-

naamd werd „het Fransche pad”, maar officieel de Goudsbloemgracht heette (thans Willemstraat). De wanhoop van den honger had hem naar Amsterdam gedreven. Want sedert hij God als een heilig God had leeren kennen, durfde hij geen liedjes meer zingen, die de strekking hadden, om lichaam en ziel te verderven in de hel.

Er was ook reeds iets van de liefde Gods in hem. Onder de prediking van een Hervormd predikant had hij iets leeren kennen van de algenoegzaamheid en bereidwilligheid van den Heere Jezus, om zondaren zalig te maken. Hij verkeerde in dat tijdperk van „teestelijk leven, dat men, in dien tijd vooral „de staat der bekommerden” noemde. En hierbij kwam nog de ellende van den honger, de verwijtingen zijner vrouw, die niet van die tweeperij hield, de bittere tranen van zijn uitgehongerde kinderen, en de overleggingen van zijn hart, dat Gods kinderen niet behoeven te bedelen, en dat, waar alles hem mislukte om op andere wijze aan brood te komen, zijn weg dus niet de weg der rechtvaardigen was. Zijn hart gaf hij dan lucht in het zingen, b.v. van Psalm 25: „Zie op mij in gunst van boven”, doch om door de buien niet gehoord en mishandeld te worden, deed hij het zoo zacht mogelijk en onder den schoorsteen.

Intusschen bleef er toch geen andere keus over dan of te bedelen of met vrouw en kroost van honger te sterven. En nu kwam, in dit benarde oogenblik, de gedachte in hem op, om langs de huizen psalmen te gaan zingen en dan de uitkomst aan God over te laten.

In een straat, niet ver van zijn woning verwijderd, begon hij nu voor het eerst een psalm aan te heffen. Het was Psalm 42. Toen hij aan den regel was gekomen: „Ja, mijn ziel dorst naar den Heer”, viel hij in onmacht op de straat neder. Wat er toen verder met hem gebeurd is, wist hij niet te verhalen. Maar toen hij weer in zijn woning was teruggekeerd, bevond hij zich in het bezit van ruim vier gulden.

Eenmaal het ijs gebroken zijnde, ging hij nu van dag tot dag het werk van straatzanger voortzetten. En omdat hij veelal zulke psalmen zong, die op zijn gemoedstoestand pasten, zong hij doorgaans met gevoel, en trok hij de aandacht van menschen, die anders niet gewoon zijn veel notitie van straatzangers te nemen.

Voor vele woningen, waar hij stil hield en zong, verzamelden zich eenige menschen, die hem een-tien gaven. Ook gebeurde het menigmaal, dat hij binnengeroepen werd, en men hem aansprak en vroeg, of hij ook verstond, wat hij zong. En dan gaf hij „rekenschap, van de hoop, die in hem was”. Zoo werd hij langzamerhand bekend, en kreeg hij een reeks van „vaste klanten”, waar hij wekelijks zijn psalmvers (gezangen) zong hij nooit, omdat die niet zuiver waren) zong. Hij verdiende daarmee ruim zijn brood, 10 à 12 gulden in de week. Ook gebeurde het dikwijls, dat men hem een moeilijken psalm opgaf, dien hij dan thuis instudeerde, en

waarvoor hij een ruime, extra belooning kreeg.

Toch is hij geen straatzanger gebleven. Op zekeren dag zong hij het derde vers van Psalm 119: „Och, schenkt Gij mij de hulp van Uwen Geest”. Een dronken kerel komt uit een kroeg rollen, en zingt hem, op godslasterlijke wijze, na. Dit „valle post op zijn hart”, en hij beloofde den Heere, geen aanleiding meer te zullen geven, dat Gods Naam werd gelasterd. Van dat oogenblik af echter verminderden zijn inkomsten zeer, want velen wilden hem niets geven, als hij niet zong. Maar anderen van „het volk” achtten er hem te meer om, en zoo bleef hij toch eenige inkomsten behouden. Later hebben eenige vrienden hem aan een kleine negotie geholpen en is hij geheel van het bedelen afgeraakt. Ja, de Heere gaf hem genade en eere. Want hij werd zelfs bevorderd tot voorganger en zielenbestuurder op een godsdienstig Zondagavondgezelschap.

Vraagt iemand, hoe het mogelijk is, dat een arme straatzanger, zelfs in den nederigen kring, tot zó'n hooge eer kon klimmen, dan luidt het antwoord: hij was 'twerkelijk waardig. In Schrift en menschenkennis, in zelfkennis en kennis van Christus, was hij de voornaamste van dien kring. Daarbij was hij iemand van goed verstand en veel natuurlijke aanleg. Zijn Bijbelkennis was meer dan gewoon, en ook was hij werkelijk thuis in de oude schrijvers, vooral in Comrie, Erskine en Van der Groe. Des Zondags zag men hem of onder het gehoor van Ds van Velzen, of in de „grote kerk” bij Ds Kortenhof Smit, in die dagen de dominee van de rechtzinnigen in de Hervormde gemeente. In later tijd kerkte hij ook wel eens bij de leeraars „onder het kruis”, doch die waren hem, over 'talgemeen, te gemoedelijk, en stelden de zielen te veel met „'t gemoedelijk werk” gerust. Ook hield hij niet van het „vergeestelijken van de waarheid”.

Op het gezelschap gold hij voor „een bevestigd christen”, die sprak „uit de dagen van ouds”, „die de eerste liefde verlaten had”, en in 't donker toch een vrij hoogen toon aansloeg en zeer met zijn bevindingen en „diepe wegen” pronkte. Hij had rust gevonden voor zijn hart in een vollen, rijken, heerlijken Christus, van God geschenken tot wijsheid, rechtvaardigmaking en verlossing. Maar nu viel hij in de fout van vele christenen: hij stelde zichzelf tot een voorbeeld voor anderen. En wie niet als hij „gansch ontbloot” was, verkeerde nog in gevaar, van met al zijn bevindingen voor eeuwig om te komen. Menigeen, wien het te doen was om door beroemde christenen gezalfd en zalig gesproken te worden, moest wel eens harde dingen van hem hooren. Maar ook menig waarlijk heilzoekend gemoed heeft hij beleedigd en ter neer geslagen. Ten gevolge van dat een en ander verminderde het getal zijner vrienden gaandeweg, en ten slotte verliet het gezelschap geheel. Op het einde van zijn leven echter heeft hij dikwijls met tranen zijn geestelijken hoogmoed beleden, en diepe smart gevoeld over zijn stout bestaan in de dagen zijner kracht, om als

alleen de algemeene waarheid tot uitdrukking gebracht, dat God geweldenaars ten onder brengt, waarin wij zeker geen bepaalde zinspeling kunnen zien op het bijzondere feit, dat in Ezech. 38 en 39 wordt geprofeteerd. Of men wijst op vs 10 v.v. van hetzelfde hoofdstuk, maar daar is sprake van Moab, al is het dan ook als representant van de wereldmacht; en niemand denkt er aan, Gog met Moab te identificeren. En ook vestigt men de aandacht op Jes. 26:21, waar inderdaad sprake is van een gericht Gods over de bloedvergietende wereldmachten, gelijk blijkt uit 27:1, waar die wereldmachten worden omschreven als monsterachtige dieren; maar terecht zijn de uitleggers van oordeel, dat hier niet op toekomstige, maar destijds bestaande wereldmachten wordt gedoeld (gewoonlijk denkt men dan aan Assur, Babel en Egypte). Het is duidelijk dat men dus ook bij Jesaja de profetieën niet vinden kan die Ezech. 38:17 op het oog heeft.

Verder beroept men zich op een paar plaatsen uit Zefanja. Daartoe behooren Zef. 1:14 v.v., waar sprake is van den dag des HEEREN; maar naar alle waarschijnlijkheid is deze, in zeer algemeene bewoordingen ingekleede, oordeelsaankondiging tegen Juda gericht (zie Ridderbos, De kleine profeten II, bldz. 190); en 3:8, waar we lezen, dat God de heidenvolken zal verzamelen om over hen de gansche hitte van zijn toorn uit te storten; maar ik mag hier wel weer verwijzen naar een vroegere bespreking van deze plaats — in schets no. XV — waarin ik heb aangeleend dat wij hier zeer waarschijnlijk te denken hebben aan oordeelen Gods over Assur en Babel. Ook hierop kan dus Ezech. 38:17 niet zien.

Eindelijk verwijst men ook naar Jeremia. Bijvoorbeeld naar de aankondiging van den vijand „uit het Noorden” in hoofdstuk 4—6; maar deze vijand is de Chaldeeër, en het verwoestingswerk dat deze zal verrichten betreft den ondergang van Jeruzalem, waarmee de Babylonische ballingschap begon; dat is dus heel iets anders dan de komst van Gog uit het Noorden, die eerst na de ballingschap zal plaats hebben. Of naar Jer. 30:23, 24; maar de „goddeloozen” over wier hoofd het onweder des HEEREN zal losbreken, zijn hier de bewoners van Juda, en de uitvoerders van het Goddelijk oordeel

conscientie slaan. Een was ten s licht kon Christus v hij in vert vroeger di maar zoni storven e maakt ree

Een s standing e ken zou k neen, mijn dan zal c lichaam

Daar dezen Am ons het h is gelijk hoog w hemel e uit het tige uit zitten b volks. P

ZEN

Geachte Mag ik, uw blad, de deren en voorleggen? Stel eens Er is een heid (niet haar eens inkeer. Ze die hun het Het antwo Gelooft in d worden. Ze misschien ze willen toonen. Na meer. Ze Christus. N voor deze heest. He probleem. hebben ze een bepaal werden do meente. Oo

zijn alwee niets met

Men ka een bepar wijzen, w Ezech. 38 mislukt. I toe gebrac oplossing de profeti dit zóó, d de profete tekening met een s donna-bee wijze van is in wez in de pr van alle dwijnen (e eigen wap Op deze van de v profetische algemeen van alle taurlijk h plaats gew iets ander concret ste ortho in Tekst e wijze over naam Gog profeten I die hier = machte d schrijver doende d op deze n 38:17 op Wij mo om te erk Ezech. 38 tament zoo versc gingen m

POPULAIR-WETEN - SCHAPPELIJKE SCHETSSEN

Het Chillasme en het Oude Testament.

XXXVII.

De profetie tegen Gog, Ezechiel 38 en 39.

Zooals we de vorige maal reeds zeiden, is er in het geheele Oude Testament geen enkele profetie te vinden, waarin de naam van Gog genoemd wordt. Men heeft daarom gezocht naar profetieën, waarin ook zonder dat die naam wordt genoemd toch zakelijk hetzelfde zou te vinden zijn als in Ezech. 38 en 39 wordt aangekondigd. Daarbij openbaart zich bij de verschillende verklaarders een zeer bonte verscheidenheid.

Genoemd wordt in de eerste plaats de profetie van Joël. Het gaat hier vooral over Joël 3:1, 2, alsmede vs 11, 12, waar sprake is van een vergadering van heidensche volken in het dal van Josafat, waar God over hen zal gericht houden. Wanneer we echter deze profetie eenigszins nader beschouwen, zien we dat het hier gaat om een Godsgericht over iets wat die heidensche volken toentertijd reeds aan Israël hadden gedaan: zij hadden Gods volk onder de heidenen verstrooid, en het land Kanaän onder elkaar verdeeld (vs 2), zij hadden de Israëlieten en hun kinderen als slaven verkocht (vs 3, 6), zij hadden de tempelschatten geroofd (vs 5). Het is duidelijk, dat dit in geen geval hetzelfde kan zijn als waarop Ezech. 38:17 doelt: daar toch is sprake van profetieën over iets wat Gog nog doen zal. We kunnen op het oogenblik de vraag buiten bespreking laten op welke gebeurtenissen de profetie Joël doelt (dit hangt ook weer samen met den tijd, waarin men Joël's profetie stellen moet, iets wat niet met zekerheid is uit te maken); maar dit staat wel vast: Joël heeft het over een optreden van Israël's vijanden dat plaats gehad heeft, en waarover God zijn oordeel zal laten gaan; Ezechiel heeft het over een aankondiging van het optreden van een vijand van Israël, dat nog plaats hebben moet. Hieruit is

duidelijk, dat in ieder geval de profetie van Joël in Ezech. 38:17 niet kan bedoeld zijn.

Vervolgens noemt men ook de profetie van Micha. Men wijst dan enerzijds op Micha 4:11, 12, waar gesproken wordt van vele heidenvolken die tegen Zion verzameld zijn, maar die door God gemaakt worden tot garven voor den dorschvloer. Uit het geheele verband blijkt echter, — en voor de nadere uiteenzetting daarvan mogen we nog wel verwijzen naar onze schets no. IX —, dat het hier gaat over het vijandig optreden van Assur en met name Babel (zie vs 10); dat zijn de „vele heidenen” die tegen Zion verzameld zijn, maar die niets begripen van den raad des Heeren, dien Hij in Israël's ondergang en daarna weer in Israël's herstel volvoert. Het gaat hier dus over de machten die de ballingschap veroorzaken, niet als in Ezech. 38 en 39 over een macht die eerst na den terugkeer uit de ballingschap tegen Israël te velde trekt. Anderzijds wijst men op Micha 5:6—8, waar gezegd wordt dat Jakobs overblijfsel in het midden van vele volken zal zijn als een dauw op het kruid, maar ook als een leeuw onder de beesten des wouds, en dat al zijne vijanden zullen uitgeroeid worden. Maar ook hier is het blijkens het verband Assur waarover gesproken wordt (zie vs 4, 5); en daarom kan dit niet de profetie van Gog wezen. Weliswaar moeten wij Micha 5 in zijn geheel zien als een Messiaansche profetie, en in den tijd van den Messias bestond Assur niet meer, zoodat wij — gelijk ik indertijd heb betoogd in schets no. X — daarin hebben te zien een zinnebeeldige aanduiding van de aan Gods volk vijandige wereldmacht, maar ook dan gaat het bezwaarlijk deze profetie in verband te brengen met Ezech. 38:17, daar hier gesproken wordt van een nationalen vijand die na den terugkeer uit de ballingschap in Israël's gebied een inval zal doen; en nu kan en moet men in dien vijand zeer zeker wel een type van de vijandige wereldmacht zien, maar rechtstreeks wordt hier toch van een nationalen vijand gesproken; en daarom is Micha 5:6—8 zeker ook niet een profetie waarop Ezech. 38:17 doelt.

Ook noemt men Jes. 25:5 „het gezang der tirannen zal vernederd worden” of, zooals Prof. Ridderbos duidelijk vertaalt: „den gezang der geweldplegers doet Hij verstommen”; maar hier wordt